

Ούτε θεός, ούτε αφέντης, ούτε σύζυγος: Virginia Bolten

Μια σύντομη βιογραφία της Virginia Bolten, γνωστή και ως «Louise Michel του Rosario», απρόμητη αγωνίστρια για τον αναρχισμό και την απελευθέρωση των γυναικών.

Η Virginia Bolten ήταν κόρη ενός Γερμανού πλανόδιου πωλητή. Γεννήθηκε στην Ουρουγουάη, είτε στο San Luis, σύμφωνα με μερικούς, είτε στο San Juan, σύμφωνα με τον ερευνητή Placido Grela, και μετακόμισε στο Rosario της Αργεντινής.

Το Rosario ήταν γνωστό τότε ως "Βαρκελώνη της Αργεντινής" λόγω της συγκέντρωσης των βιομηχανιών, της ριζοσπαστικοποίησης και της πολιτικής επιρροής που είχε στην υπόλοιπη χώρα. Δούλεψε στην κατασκευή παπουτσιών για εργάτες και αργότερα στο Refinería, το τεράστιο εργοστάσιο ζάχαρης που απασχολούσε χιλιάδες εργάτες και εργάτριες, ανάμεσα τους ήταν και πάρα πολλοί ευρωπαίοι μετανάστες και κυρίως γυναίκες. Παντρεύτηκε τον Marquez, ιδρυτής ενός εργατικού συνδικάτου υποδηματοποιών και γνωστός της από την Ουρουγουάη.

Το 1888 η εφημερίδα των εργατών αρτοποιίας El Obrero Panadero («Ο Αρτοποιός Εργάτης») του Rosario έγινε μια από τις πρώτες φωνές του αναρχισμού στην Αργεντινή, με πολλούς εργάτες αρτοποιίας να προσελκύονται από αναρχικές ιδέες. Η εφημερίδα είχε ρόλο κλειδί στην οργάνωση των πρώτων διαδηλώσεων της Πρωτομαγιάς το 1890. Ακτιβίστριες και ακτιβιστές όπως η Virginia Bolten και ο Francisco Berri φαίνεται να είχαν συσχετιστεί με αυτές τις πρώτες διαδηλώσεις. Το 1889 η Virginia συνέβαλε στην οργάνωση της απεργίας των ραπτριών στο Rosario, που θεωρήθηκε η πρώτη απεργία γυναικών στην Αργεντινή.

Αναρχικοί και σοσιαλιστές, είτε Γάλλοι, Ιταλοί, Ισπανοί ή Γερμανοί, είχαν αρχίσει να συναντώνται στη La Bastilla Café (Καφέ «Βαστίλη»), μεταξύ των οποίων και Γάλλοι και Γερμανοί διεθνιστές και ο Καταλανός Paulino Pallas. Η Virginia σύχναζε σε αυτό το καφέ και ήταν ένα από τα σημεία όπου ξεκίνησαν τα σχέδια για να τιμήσουν την Πρωτομαγιά. Μεταξύ των άλλων αναρχικών που συνέβαλαν στις συζητήσεις ήταν οι Romulo Ovidi, Francisco Berri, Domingo Lodi, Juan Ibaldi, Rafael Torrent, Teresa Marchisio και Maria Calvia. Οι δύο τελευταίες αργότερα συμμετείχαν στη δημιουργία της La Voz de la Mujer (Τη φωνή της γυναίκας) και την εφημερίδα της μαζί με τη Virginia.

Την ημέρα πριν από τη διαδήλωση η Virginia συνελήφθη και κρατήθηκε από την αστυνομία για τη διανομή φυλλαδίων έξω από το Refineria. Χωρίς να αποθαρρυνθεί από την σύλληψη, την επομένη μπήκε επικεφαλής μιας πορείας χιλιάδων εργαζομένων που διαδήλωσαν στην κεντρική πλατεία του Montevideo, την Plaza (πλατεία) Lopez, την 1η Μαΐου. Κρατούσε ψηλά μια μεγάλη κόκκινη σημαία με μαύρα γράμματα που έγραφε : "1^η Μάη – Παγκόσμια Αδελφούνη". Στην πλατεία Lopez η φλογερή της ομιλία καθήλωσε το πλήθος. Θεωρείται η πρώτη γυναίκα στην Αργεντινή που απευθύνεται σε μια συγκέντρωση των εργαζομένων (πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι εκείνη την εποχή ήταν είκοσι ετών).

Η Juana Buena, στην αυτοβιογραφία της «Ιστορία ενός ιδεώδους από τη ζωή μιας γυναίκας», θυμήθηκε τη δύναμη και την επιμονή της Virginia στην διάδοση των αναρχικών ιδεών, συμπεριλαμβανομένων των σελίδων των αναρχικών εφημερίδων La Protesta Humana («Η Ανθρώπινη Διαμαρτυρία») και La Protesta («Η Διαμαρτυρία») και ιδιαίτερα στο La Voz de la Mujer (Woman's Voice, 1896-1897). Αυτή ήταν μια εφημερίδα που περιγράφηκε ρητά ως αναρχοκομμουνιστική, με υπότιτλο «Αφοσιωμένη στην πρόοδο του αναρχικού κομμουνισμού». Ήταν η πρώτη εφημερίδα που δημοσίευαν οι γυναίκες για τις γυναίκες σε ολόκληρη τη Λατινική Αμερική, ενώνοντας την ταξική πάλη και τις αναρχικές ιδέες με την απελευθέρωση των γυναικών. Υποστηρίχθηκε από τους πενιχρούς μισθούς της Virginia και των γυναικών συντροφισσών της στη βιομηχανία υποδημάτων και ζάχαρης. Ήταν μια αναρχική έκδοση που ήταν χαρακτηριστική της εποχής, μικρή και εφήμερη και ημι-παράνομη. Ο περιγραφικός υποτίτλος της τα συνοψίζει όλα: «Εμφανίζεται όταν μπορεί». Κυκλοφόρησαν μόνο εννέα φύλλα, αν και πιστεύεται ότι η Βιρτζίνια δημοσίευσε ένα ακόμη στο Montevideo. Τα φύλλα 1-4 τυπώθηκαν σε χίλια αντίγραφα, τα οποία έφτασαν τα δύο χιλιάδες για τα επόμενα τέσσερα τεύχη, ενώ το τελευταίο φύλλο βγήκε σε 1500 κομμάτια.

LA VOZ DE LA MUJER

Aparece cuando puede
y por suscripción voluntaria

Periódico Comunista-Anárquico

Dirección: A. BARCLA
Casilla Correo 1277 - Capital

A LOS COMPAÑEROS Y COMPAÑERAS

Al hacernos cargo de la Redacción y Administración del periódico, no ignoramos las responsabilidades que pesan sobre nosotras.

No obstante seguiremos la huella de la antigua Redacción, es decir lucharemos sin descanso contra la actual sociedad burguesa; combatiremos sin tregua todos los prejuicios y preocupaciones que en la niñez nos inculcaron hombres estúpidos, mujeres fanáticas y otros miserables que ponen su pluma a disposición de la canalla, por un puñado de degradante oro que depositan en sus manos.

Siendo grande la preocupación que todavía existe en la humanidad con respecto a la mujer, debiendo destruir los prejuicios y preocupaciones que todavía la ciegan, la nueva Redacción ha creído conveniente aumentar el formato y el tiraje del periódico para hacer más extensivas nuestras ideas entre los escarnecidos y siempre vilipendiados obreros y obreras.

Compañeros y compañeras: La propaganda entre las mujeres está haciendo rápidos progresos; multitud de jóvenes empiezan a descerrar el tupido velo que tenían en sus ojos y vienen a nuestro campo a defender su libertad, su derecho a la vida, seguras de que luchando por ellas, luchan por sus compañeros e hijos.

¡A la obra, pues! La solidaridad es uno de los más bellos principios del Comunismo Anárquico: ésa es la que os pedimos, seguras de que nos seguiréis apoyando todo lo que os sea posible para mantener incólume la lucha sostenida contra los miserables que se obstinan en defender los salvajes instintos de la fiera sedienta de sangre llamada burguesía y de los canallas representantes de la tiranía.

Os saluda al grito de

¡Viva el Amor Libre!

¡Viva la Revolución Social!

¡Viva la Anarquía!

La Redacción

A las jóvenes proletarias

—
POR ANDORINHA
—

A los 18 años aún no habéis despertado al clamoreo de los secretos de la vida y cuán diferente os resultará el sueño de la infancia, realizado en la edad apellidada de la inocencia. A esa edad, la vida para vosotras es un sueño efectuado en el lecho de halagüeñas ilusiones que consigo trae la juventud. Vuestro ideal está lleno de encantos; vivís envueltas en la dulce esperanza; vuestros corazones extasiarse al pensar en futuras dichas.

Mas, ¡ah! todo cuanto idealizasteis lo hicisteis en vano, porque el camino

H La Voz de la Mujer δημοσίευσε πολλά άρθρα Ισπανών αναρχικών σχετικά με την γυναικεία απελευθέρωση. Συνεργάστηκαν με την εφημερίδα οι αναρχικές Teresa Claramunt, Soledad Gustavo κ.α. Επιδιώχθηκε και εξασφαλίστηκε η υποστήριξη της Emma Goldman και της Louise Michel. Η εφημερίδα άσκησε σκληρή κριτική στον αναρχικό F. Denanbride, που πυροβόλησε την σύντροφισσά του πέντε φορές επειδή τον άφηνε. Αυτή η γυναίκα, η Anita Lagouardette, συνέβαλε στο La Voz de la Mujer και ως εκ θαύματος επέζησε της επίθεσης. Η La Voz de la Mujer

έθεσε έντονα το ζήτημα της υποκρισίας στις αντρικές αναρχικές τάξεις, που αρνούσαν την ελευθερία των γυναικών: «Όταν εμείς οι γυναίκες, ανάξιες και αδαείς, όπως είμαστε, πήραμε την πρωτοβουλία και δημοσιεύσαμε τη La Voz de la Mujer, έπρεπε να το περιμένουμε σύγχρονα καθάρματα πως θα απαντούσατε με την παλιά μηχανική φιλοσοφία σας στην πρωτοβουλία μας. Έπρεπε να έχετε ήδη συνειδητοποιήσει ότι εμείς οι ηλίθιες γυναίκες έχουμε πρωτοβουλία και αυτό είναι το προϊόν της σκέψης μας. Ξέρετε - πιστεύουμε επίσης. . .» Το πρώτο φύλλο του La Voz de la Mujer εμφανίστηκε και φυσικά, εξαπολύθηκε η κόλαση: «Γυναικεία χειραφέτηση; Για ποιο λόγο;» «Χειραφετήστε τις γυναίκες; Σε καμία περίπτωση! . . . «Ας έρθει πρώτα η χειραφέτηση μας, και τότε, όταν εμείς οι άντρες χειραφετηθούμε και ελευθερωθούμε, θα δούμε για τη δική σας χειραφέτηση».

Η Virginia έκανε περιοδεία σε ολόκληρη την Αργεντινή με ομιλίες στο San Nicolás, Campana, Tandil, Mendoza και σε πολλές άλλες πόλεις. Η αστυνομία παρενέβη σε πολλές περιπτώσεις για να την σταματήσει να μιλάει. Τα κύρια θέματα της ήταν η κατάσταση της εργατικής τάξης και ειδικότερα οι διάφορες καταπιέσεις που βίωναν οι εργάτριες. Τον Νοέμβριο του 1900, μαζί με την Teresa Marchisio, διοργάνωσαν μια αντι-διαδήλωση ενάντια στην παρέλαση του Καθολικού ιδρύματος στο Rosario, την πομπή της Virgen de la Roca (Παναγίας των Βράχων). Αυτές και η Teresa συνελήφθησαν με τέσσερις άλλες αναρχικές.

Την ίδια χρονιά συμμετείχε ενεργά στην ίδρυση του Casa del Pueblo (House of the People) «Σπίτι του Λαού» με άλλες αναρχικές και αναρχικούς. Εκεί στεγάζονταν πολιτικές, κοινωνικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις με πολλά συνέδρια, συζητήσεις, αναγνώσεις ποίησης και θεατρικά έργα. Είχε μια ορχήστρα και μια βιβλιοθήκη 380 βιβλίων. Ήταν μια εκ των ομιλητών στα εγκαίνια του. Στις 20 Οκτωβρίου 1901 συνελήφθη για τη διανομή αναρχικής προπαγάνδας έξω από τις πύλες της Refinería κατά τη διάρκεια απεργίας. Κατά τη διάρκεια αυτού του περιστατικού, έγινε μάρτυρας της ψυχρής αιματηρής δολοφονίας του μετανάστη Come Budislavich από την αστυνομία. Συμμετείχε την ίδια χρονιά στην δημιουργία αναρχικής γυναικείας ομάδας με άλλες αναρχικές αγωνίστριες όπως η Lopez και η Teresa Deloso.

Το 1902 ήταν μία εκ των κύριων ομιλητών στο συλλαλητήριο της 1ης Μαΐου στο Montevideo και το χρησιμοποίησε ως ευκαιρία για να καταγγείλει την κατάσταση στην Αργεντινή. Το 1904 αναγκάστηκε να μετακομίσει στο Μπουένος Άιρες, όπου δραστηριοποιήθηκε στην Απεργιακή Επιτροπή Γυναικών (Comité de Huelga Femenino), η οποία με την Federaci6n Obrera (Εργατική Ομοσπονδία) Αργεντινής οργάνωσε τις εργάτριες στην λαχαναγορά του λιμανιού του Μπουένος Άιρες για να κατέβουν σε απεργία. Η έντονη δραστηριότητα της άρχισε να επηρεάζει την υγεία της. Οι σύντροφοι της αναρχικής ομάδας θεάτρου Germinal ζήτησαν από όλες τις ελευθεριακές ομάδες, συνδικάτα και σωματεία να συμμετέχουν σε ένα έρανο για να την βοηθήσουν. Ο επιφανής Ιταλός αναρχικός Pietro Gori την εισήγαγε στους κύκλους των αναρχικών διανοουμένων του Μουένος Άιρες και την βοήθησε να ενταχθεί σε μια οργάνωση αναρχικών και σοσιαλιστών επικεντρωμένων στην κριτική του νόμιμου γάμου και άλλων αυταρχικών αντιλήψεων.

Η αποτυχία της πολιτικής-στρατιωτικής εξέγερσης του Hipolito Irigoyen κατά της συντηρητικής κυβέρνησης το 1905 χρησιμοποιήθηκε ως πρόσχημα από την κυβέρνηση για να επιτεθεί στο εργατικό κίνημα. Παρά το γεγονός ότι το αναρχικό κίνημα δεν είχε καμιά συμμαχία με τον Irigoyen, οι κύριοι εκφραστές του συνελήφθησαν, διώχθηκαν ή και απελάθηκαν. Η Virginia συνελήφθη μαζί με τον σύντρόφό της και κρατήθηκε για δύο ημέρες. Ο Marquez απελάθηκε στην Ουρουγουάη βάσει του νέου νόμου περί διαμονής.

Το 1907 ήταν μία από τις εμπνεύστριες του Centro Femenino Anarquista (Κέντρο αναρχικών γυναικών) και μέσω αυτού ήταν μία από τις κύριες οργανώτριες της απεργίας των νοικοκυριών εκείνης της χρονιάς. Μετά την ομιλία της κατά τη διάρκεια αυτής της απεργίας, ο νόμος περί κατοικίας χρησιμοποιήθηκε για να εκτοπιστεί στο Montevideo στην Ουρουγουάη, όπου επανασυνδέθηκε με τον Marquez και τα μικρά παιδιά τους. Ήταν η πρώτη γυναίκα που απελάθηκε βάσει αυτού του νόμου.

Το σπίτι της στο Montevideo έγινε ένα ορμητήριο των αναρχικών εξόριστων που απελάθηκαν από την Αργεντινή. Στο Montevideo συνεργάστηκε με την Juana Buena το 1909 στην αναρχική φεμινιστική εφημερίδα La Nueva Senda (The New Path, 1909-1910) «Το νέο μονοπάτι». Την ίδια χρονιά ενεπλάκη στη διεθνή αναταραχή γύρω από τη δίκη και εκτέλεση του Ισπανού αναρχικού παιδαγωγού Francisco Ferrer. Αυτό το γεγονός συνδέθηκε με την βάνουση καταστολή των διαδηλωτών στο Μουένος Άιρες την 1η Μάη, την ίδια χρονιά. Την ώρα που ο Francisco Ferrer εκτελούνταν στην Βαρκελώνη στις 13 Οκτωβρίου, μια μεγαλειώδης διαδήλωση πάνω από δέκα χιλιάδες άτομα οργανωμένη από

εργατικές οργανώσεις, αναρχικούς, σοσιαλιστές και φιλελεύθερους, με την συμμετοχή πολλών μαθητών και καθηγητών πανεπιστημίου, κατέληξε στην κεντρική πλατεία του Montevideo, την πλατεία Constitución. Εδώ απηύθυναν λόγους μια σειρά ομιλητών, μεταξύ των οποίων η Virginia και η συντρόφισσά της Juana Buela. Κατά την καταστολή που ακολούθησε, ήταν μία από τις αναρχικές που διώχθηκαν περισσότερο από τις αρχές, μαζί με άλλες, όπως η Juana Buela και η María Collazo. Στις αρχές Απριλίου του 1911 συμμετείχε στην ίδρυση, στο Montevideo, της Γυναικείας Οργάνωσης «Η Χειραφέτηση» (Femenina-Emancipación), η οποία επεδίωξε την συλλογικοποίηση όλων των αντι-κληρικών γυναικών στο Μοντεβιδέο. Αυτή και η María Collazo είχαν επιρροή σε αυτήν την οργάνωση. Η οργάνωση απηύθυνε έκκληση στις εργάτριες και πραγματοποίησε τις συνεδριάσεις της στα γραφεία της Ένωσης Ηλεκτρολόγων Εργαζομένων. Έκανε έντονες προσπάθειες να οργανώσει τις γυναίκες που εργάζονταν στις τηλεπικοινωνίες, που αποτελούσαν κυρίως από γυναίκες ιθαγενείς. Απέρριψε τις προσεγγίσεις της ρεφορμιστικής Παν-αμερικανικής ομοσπονδίας. Παράλληλα η Virginia τοποθετούνταν ενάντια στα αιτήματα για την ψήφο των γυναικών.

Όλα τα παραπάνω ήταν ένα εκπληκτικό κατόρθωμα ζωής για την υπόθεση του αναρχισμού. Δυστυχώς, αυτή έμελλε να εμπλακεί σε ένα επεισόδιο αναφερόμενο ως “Anarcobatllismo” το οποίο προκάλεσε την πρώτη σημαντική ρήξη στο εσωτερικό του αναρχικού κινήματος στην Ουρουγουάη. Αυτή και άλλοι αναρχικοί όπως ο Francisco Berri, ο Adrian Zamboni, ο Orsini Bertani και ο Clerici που ήταν οργανωμένοι γύρω από την αναρχοκομμουνιστική εφημερίδα «Ελεύθερη Ιδέα», άρχισαν να παρέχουν κριτική υποστήριξη στο καθεστώς του προέδρου Batlle y Ordonez..

Κατά τη διάρκεια της δεύτερης θητείας του στην Ουρουγουάη, ο Batlle ξεκίνησε ένα τεράστιο πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων. Αυτό δεν ήταν αρκετά προωθημένο μόνο για τη Λατινική Αμερική, αλλά και για όλο τον κόσμο της εποχής. Έκανε τον διαχωρισμό εκκλησίας από το κράτος, απαγόρευσε τους σταυρούς στα νοσοκομεία, αφαίρεσε τις αναφορές στο Θεό και την Αγία Γραφή από τους δημόσιους όρκους, έδωσε διευρυμένα δικαιώματα στα συνδικάτα και τα πολιτικά κόμματα και οργανώσεις, εφάρμοσε το οκτάωρο στην εργασία και την καθολική ψηφοφορία, εισήγαγε τα επιδόματα ανεργίας, νομιμοποίησε το διαζύγιο, δημιούργησε περισσότερα γυμνάσια και λύκεια, υποσχέθηκε και δεν

έκανε χρήση των νόμων περί διαμονής εναντίον εξόριστων αναρχικών και άλλων ριζοσπαστών, άνοιξε τα πανεπιστήμια για τις γυναίκες και ηγήθηκε μιας εκστρατείας για την επανάκτηση του έλεγχου της βιομηχανίας και της γης από τους ξένους καπιταλιστές (οι Βρετανοί καπιταλιστές είχαν τεράστια επιρροή στην Ουρουγουάη) και την εθνικοποίηση των ιδιωτικών μονοπωλίων.

Αυτό φαίνεται πως αποπροσανατόλισε κάποια άτομα στο αναρχικό κίνημα, συμπεριλαμβανομένης της Virginia. Στην πορεία, αδρανοποιήθηκαν μέλη του αναρχικού κινήματος της Ουρουγουάης. Το αναδυόμενο Σοσιαλιστικό Κόμμα είχε υποστηρίξει την Χειραφέτηση, αλλά τώρα στρεφόταν εναντίον της. Η εφημερίδα τους Ο Σοσιαλιστής επιτέθηκε στη Virginia τον Ιούλιο του 1913, αναπαράγοντας υποτιθέμενες δηλώσεις της, στις οποίες επαινούσε τον Battle ως “προοδευτικό” και “σε αντίθεση με οτιδήποτε είχαμε ποτέ σε αυτή τη χώρα”. Μέχρι το τέλος του έτους, ο Σοσιαλιστής είχε αυξήσει τον επικριτικό του τόνο, επιμένοντας ότι η Virginia και οι συνεργάτες της είχαν προδώσει το εργατικό κίνημα, ότι οι εργάτες έπρεπε να αναδιοργανώσουν το κίνημά τους και “να στείλουν τον αναρχισμό στον διάβολο”. Αυτό επέφερε την κατάρρευση της Χειραφέτησης και του γυναικείου εργατικού κινήματος της Ουρουγουάης, καθώς επίσης έκανε ζημιά στο αναρχικό κίνημα και επέφερε την άνοδο του Σοσιαλιστικού Κόμματος.

Το 1923 μετείχε στη δημιουργία του Διεθνούς Κέντρου Κοινωνικών Μελετών (ενός ελευθεριακού λογοτεχνικού συλλόγου) στο Montevideo και την ίδια χρονιά μίλησε στο συλλαλητήριο της Πρωτομαγιάς, στο Montevideo. Έχω ελάχιστες πληροφορίες για τα μετέπειτα χρόνια της Virginia Bolten. Οποιαδήποτε περαιτέρω πληροφόρηση θα ήταν πολύ ευπρόσδεκτη. Φαίνεται ότι αυτή συνέχισε να ζει στην εργατική συνοικία της Manga στο Montevideo έως το θάνατό της περίπου στα 1960 και ότι παρέμεινε προσηλωμένη στις αναρχικές ιδέες.

Μετάφραση: Vectrum

Πηγή: libcom